

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ 73 (2), 2025
PL ISSN 0023-5881; e-ISSN: 2719-6496
<https://journals.iaepan.pl/khkm>
the CC BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)
DOI: 10.23858/KHKM73.2025.2.008

WOJCIECH ŚLUSARCZYK, *Apteka „Pod Łabędziem” w Bydgoszczy. Genius loci — tradycje — perspektywy*, Wydawnictwo Episteme, Lublin 2023, ss. 278, ryc.

Założona w roku 1853 tytułowa bydgoska apteka miała w ostatnim ćwierćwieczu szczęście do dziejopisów i muzealników. Jako służąca pacjentom *officina sanitatis* funkcjonowała do roku 2017. Od 2003 r. pełniła również funkcję prywatnego muzeum. Jego twórcą był magister farmacji, a zarazem pasjonat historii Bartłomiej Wodyński w latach 2004–2008 wspomagany w tym dziele m.in. przez autora omawianej książki, młodego wówczas zawodowego historyka. Od roku 2017 apteka zaprzestała działalności medycznej, stając się Oddziałem Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy. Jej historia doczekała się sporej liczby opracowań, w tym monografii pod redakcją klasyka polskiej historii farmacji Aleksandra Drygasa¹. Wojciech Ślusarczyk — wybitny przedstawiciel średniego pokolenia polskich badaczy dziejów farmacji (zwłaszcza XIX i XX w.) — w recenzowanej monografii obok literatury przedmiotu wykorzystał archiwalia instytucji państwowych i społecznych oraz zbiory prywatne. W bibliografii pracy nie brakuje także źródeł drukowanych, np. kalendarzy farmaceutycznych z lat trzydziestych XX w., prasy bydgoskiej i regionalnej, materiałów internetowych. W efekcie autor nie tylko uzupełnił historię oficyny „Pod Łabędziem” o wydarzenia ostatniego dwudziestolecia, ale rozszerzył także jej zakres problemowy w stosunku do wcześniejszych opracowań.

W rozdziale 1 (s. 13–101) przedstawił dzieje apteki w latach 1853–2017 jako miejsca wytwarzania leków oraz handlu nimi i innymi produktami medycznymi, paramedycznymi, wreszcie artykułami drogerijnymi. Odrębny podrozdział poświęcił właścicielom i kierownikom apteki, tworząc interesującą galerię postaci zasłużonych dla miasta i regionu. Na podstawie bogatszych źródeł z lat międzywojennych i powojennych scharakteryzował także pozostały personel apteki i połączonej z nią drogerii, warunki i atmosferę pracy w obu wspomnianych okresach, jak również w czasie okupacji. Przedstawił też zmieniający się w okresie z górą półtora wieku stan budynku mieszczącego aptekę oraz jej wyposażenie, m.in.: izb ekspedycyjnej i recepturowej, laboratoriów, pomieszczeń biurowych, magazynowych, socjalnych. Na początku lat siedemdziesiątych wieku XX apteka zajmowała (parter, piwnica) ok. 650 m² i należała do największych w regionie.

W rozdziale 2 (s. 103–160) wiele uwagi poświęcił autor historii bydgoskiej apteki jako placówki muzealnej. Jej zbiory, wydawnictwa, działalność popularyzatorsko-edukacyjną omówił w kontekście dziejów europejskiego i polskiego kolekcjonerstwa, z czasem muzealnictwa farmaceutycznego drugiej połowy XIX i XX w. Między innymi dzięki tym informacjom jego rozważania wykraczają poza problematykę regionalną.

Rozdział 3 (s. 161–222) dotyczy współczesności — funkcjonowania apteki jako oddziału Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy (od roku 2017): zagadnień organizacyjnych, zbiorów, ekspozycji, działalności edukacyjnej w tym promocji zdrowia.

Całości opracowania dopełniają „Zakończenie” (s. 223–233) oraz dwa aneksy (s. 239–242), w których udokumentowano stan apteki w roku 1988, w przededniu przełomu ustrojowego. Była ona wówczas jedną z trzech aptek w śródmieściu Bydgoszczy, w których prowadzono sprzedaż całego podstawowego asortymentu leków oraz leków specjalistycznych.

¹ Apteka. 2003.

Zatrudniała ok. 30 pracowników, w tym sześcioro magistrów farmacji. Pod względem liczby obsłużonych pacjentów — rocznie ok. pół miliona miejscowych i przyjezdnych — zajmowała drugie miejsce w mieście.

prof. dr hab. Andrzej Klonder
Instytut Archeologii i Etnologii
Polska Akademia Nauk
andrzej.klonder@gmail.com

© <https://orcid.org/0000-0002-7542-0929>

BIBLIOGRAFIA

Apteka. 2003. *Apteka „pod Łabędziem” w Bydgoszczy – 150 lat*, red. A. Drygas, Bydgoszcz.